

KOMUNIKACIJA KOT TEMELJ ODNOSA V VRTCU

Kako se pogovarjamo z otroki, starši in sodelavci?

Komunikacija je temelj vseh odnosov. Z njo izražamo potrebe, čustva, misli, želje in stališča, hkrati pa preko nje gradimo občutek varnosti, sprejetosti in pripadnosti. V vrtcu ima komunikacija še posebej pomembno vlogo, saj vpliva na otrokovo doživljanje sebe, odnose z vrstniki in odraslimi ter na njihov celostni razvoj.

Ko razmišljamo o komunikaciji, moramo najprej razmišljati o odnosu. Odnos ni nekaj statičnega, temveč dinamičen proces med ljudmi, ki temelji na medsebojnem izmenjevanju informacij, občutkov, vrednot in potreb. Medosebni odnosi se ne morejo razvijati brez komunikacije, prav tako pa komunikacija ne more obstajati brez odnosa.

Psihologi in strokovnjaki poudarjajo, da človeka skozi življenje vodijo različne potrebe. Maslow(1982) je med temeljne potrebe poleg bioloških uvrstil tudi potrebo po varnosti, sprejetosti, potrditvi in samoaktualizaciji. Glasser(1994) pa je izpostavil potrebo po pripadnosti, moči, svobodi in zabavi. Vse te potrebe se uresničujejo prav skozi medosebne odnose in komunikacijo.

Ni zgolj pomembno, kaj otrokom povemo, ampak predvsem kako se z njimi pogovarjamo, kako jih poslušamo in kako se ob nas počutijo.

Otrok kot kompetenten sogovornik

Sodobni pristopi v predšolski vzgoji otroka razumejo kot kompetentnega posameznika, ki aktivno sodeluje pri oblikovanju svojega vsakdana. To pomeni, da otroka sprejemamo kot enakovrednega partnerja v komunikaciji.

Pomembno je, da znamo otroku prisluhniti. Poslušanje ni zgolj tehnika ali metoda dela, temveč način vzpostavljanja odnosa. Ko otroka poslušamo z zanimanjem, spoštovanjem in odprtostjo, mu sporočamo, da je pomemben, slišan in sprejet.

Strategija pozornosti pomeni pripravljenost poslušati drugega in biti odprt za njegove misli, ideje in občutke. Takšno empatično okolje otroku omogoča razvoj samozavesti, občutka varnosti in zaupanja.

Razvoj komunikacije v predšolskem obdobju

Prva komunikacija se pojavi že med starši in dojenčkom ter poteka predvsem preko telesnega stika. Z objemom, dotikom, pogledom in tonom glasu odrasli otroku sporočajo varnost, bližino in sprejetost. Otrok že zelo zgodaj razume številne neverbalne znake in jih tudi sam uporablja za sporazumevanje.

V prvem letu življenja otrok temelje jezika gradi predvsem z opazovanjem, poslušanjem in interakcijo z odraslimi. Komunicira z jokom, gruljenjem, smehom, mimiko in govorico telesa. V tem obdobju je otrok predvsem poslušalec, zato je pomembno, da se odrasli z njim veliko pogovarjamo, mu opisujemo dogajanje in se odzivamo na njegove poskuse komunikacije.

Vsak otrok ima svoj tempo razvoja, zato so med otroki velike razlike tudi na področju govora in komunikacije. Na razvoj vplivajo otrokove sposobnosti, interes, motivacija, osebnostne značilnosti in spodbudno okolje.

Med drugim in tretjim letom starosti pogosto govorimo o obdobju »eksplozije govora«. Otrok začne vedno več razumeti in uporabljati vedno več besed. Njegove povedi postajajo daljše, z govorom pa začne izražati želje, opažanja, čustva in potrebe.

Pomembno vlogo pri razvoju govora imajo tudi vrstniki. Otroci radi posnemajo drug drugega, zato komunikacija med vrstniki pomembno spodbuja razvoj jezika.

Pri tem je pomembno, da otroka pri govoru spodbujamo, vendar ga ne popravljamo pretirano. Nenehno popravljanje lahko zmanjša otrokovo samozavest in željo po govoru. Veliko bolj spodbudno je, da odrasli pravilno obliko besede uporabimo v novem stavku in otroku ponudimo ustrezen govorni zgled.

Spodbudno okolje za razvoj jezika

Za razvoj govora, jezika in komunikacije je pomembno spodbudno okolje. Otroci potrebujejo veliko kakovostnih pogovorov, skupnega branja, pripovedovanja zgodb in možnosti za izražanje svojih misli.

Odrasli smo otrokom govorni zgled. Pomembno je, da uporabljamo jasen, bogat in slovnično ustrezen jezik ter otrokom omogočamo, da aktivno sodelujejo v pogovoru.

K razvoju besedišča pomembno prispevajo:

- pogosti pogovori z otrokom,
- skupno branje in pripovedovanje,
- opisovanje dogajanja iz vsakdanjega življenja,
- postavljanje odprtih vprašanj,
- vključevanje otrok v simbolno in domišljjsko igro,
- poslušanje otrokovih idej in razlag.

Otrok se jezika uči predvsem v odnosu z drugimi ljudmi.

Komunikacija in čustveni razvoj

Komunikacija je tesno povezana s čustvenim razvojem. Velik del svojih čustev izražamo nebesedno – preko mimike, tona glasu, očesnega stika, telesne drže in vedenja.

Čustva imajo pomembno komunikacijsko vlogo, saj nam pomagajo razumeti sebe in druge. Ko otrok razvija sposobnost prepoznavanja in izražanja čustev, razvija tudi empatijo, socialne spretnosti in sposobnost sodelovanja.

Otroci se ustreznega izražanja čustev učijo predvsem preko odnosa z odraslimi. Če odrasli čustva poimenujemo, jih sprejmemo in se nanje odzivamo mirno ter spoštljivo, otroku pomagamo razvijati občutek varnosti in čustvene pismenosti.

Socialna komunikacija in odnosi med vrstniki

Socialna komunikacija pomeni način sporazumevanja, s katerim posameznik vzpostavlja, ohranja in razvija odnose z drugimi.

Že od rojstva naprej otrok preko komunikacije razvija socialne spretnosti. Sprva gre za preproste odzive med otrokom in staršem, kasneje pa otrok postopoma razvija dialog, sodelovanje, pogajanje in razumevanje pravil komunikacije.

V drugem starostnem obdobju otrok:

- vse pogosteje vzpostavlja stik z vrstniki,
- razvija dialog in izmenjavo vlog v pogovoru,
- uporablja govor za sodelovanje in reševanje konfliktov,
- izraža ter prepoznava čustva,
- postopoma upošteva pravila komunikacije,
- prilagaja govor sogovorniku in situaciji.

Posebej pomembna je simbolna in domišljajska igra, kjer otroci preko jezika oblikujejo pravila igre, vloge in odnose.

Razvojne težave v komunikaciji

Pri nekaterih otrocih se lahko pojavijo težave na področju govora, jezika ali komunikacije. Komunikacijska motnja lahko vpliva na otrokovo sposobnost razumevanja, izražanja in vzpostavljanja odnosov z drugimi.

Zelo pomembno je, da morebitne težave pravočasno opazimo in ustrezno ukrepamo. Ključno vlogo pri tem imajo sistematično opazovanje otroka, sodelovanje med strokovnimi delavci in sodelovanje s starši.

Otroka pri komunikaciji spodbujamo na spoštljiv in varen način:

- govorimo jasno in mirno,
- otroka poslušamo,
- ga ne prekinjamo,
- ga ne silimo h govoru,
- ne posnemamo njegovih težav,

- omogočamo mu dovolj časa za izražanje.

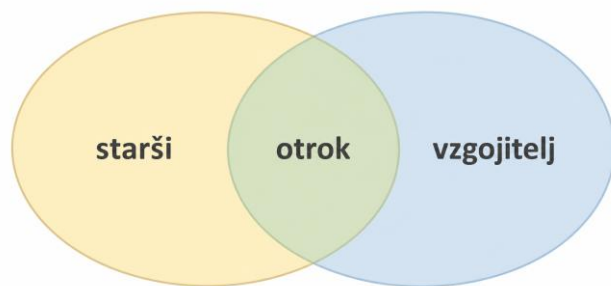
Po potrebi se v proces vključijo tudi strokovnjaki, kot je logoped.

Učinkovita komunikacija s starši

Sodelovanje med vrtcem in starši je eden ključnih temeljev kakovostne predšolske vzgoje. Temelji na skupni skrbi za otrokovo dobrobit, razvoj in učenje.

Učinkovita komunikacija med starši in strokovnimi delavci temelji na:

- medsebojnem spoštovanju,
- zaupanju,
- odprtosti,
- iskrenosti,
- sodelovanju,
- občutku soodgovornosti.

Starši imajo pravico vzgajati svoje otroke v skladu s svojimi vrednotami in prepričanji, vrtec pa mora ustvarjati spodbudno, vključujoče in spoštljivo okolje za vse posameznike.

Pri komunikaciji s starši je pomembno, da uporabljamo jasna in razumljiva sporočila. Veliko nesporazumov nastane zaradi nejasnih informacij, neustreznega tona ali neskladja med besedno in nebesedno komunikacijo.

Pomembna načela učinkovite komunikacije so:

- uporaba »jaz sporočil«,
- jasno in konkretno izražanje,
- usklajenost med besedno in nebesedno komunikacijo,
- preverjanje razumevanja,
- prilagajanje sogovorniku,
- spoštljivo izražanje čustev.

Enako pomembno kot pošiljanje sporočil je tudi njihovo sprejemanje. Aktivno poslušanje, parafraziranje in preverjanje razumevanja pomagajo preprečevati nesporazume ter graditi zaupen odnos.

Ovire v komunikaciji

Na poti do učinkovite komunikacije se pogosto pojavijo različne ovire.

Med najpogostejšimi so:

- predsodki in stereotipi,
- napačne predpostavke o drugih,
- nejasna ali nepremišljena uporaba besed,
- hrup in drugi moteči dejavniki okolja,
- močna čustva,
- neskladje med besedno in nebesedno komunikacijo.

Pomembno je, da se teh ovir zavedamo in jih poskušamo zmanjševati.

Komunikacija med strokovnimi delavci

Kakovostna komunikacija med strokovnimi delavci je ključna za ustvarjanje varnega, spodbudnega in prijetnega okolja tako za otroke kot tudi za zaposlene.

Uspešnost vrtca ni odvisna le od strokovnega znanja posameznikov, temveč tudi od organizacijske kulture, sodelovanja in medsebojnih odnosov v kolektivu.

V vrtcu želimo graditi kulturo dobrih medosebnih odnosov, za katero so značilni:

- spoštovanje,
- sodelovanje,
- odprta komunikacija,
- empatija,
- podpora,
- konstruktivno reševanje konfliktov.

Takšna kultura pomembno vpliva na kakovost vzgojno-izobraževalnega dela, dobro počutje zaposlenih in socialni razvoj otrok.

Otroci se namreč vsakodnevno učijo tudi preko zgleda odraslih. Način, kako komuniciramo med seboj, kako rešujemo nesoglasja in kako sodelujemo, otrokom predstavlja pomemben model za njihove lastne odnose.

Komunikacija kot pot do varnih odnosov

Komunikacija ni le izmenjava besed, ampak način, kako gradimo odnose. Vsak pogled, ton glasu, odziv in poslušanje otroku sporoča, da je sprejet, slišan in varen.

V vrtcu s kakovostno komunikacijo ustvarjamo prostor, kjer se otroci učijo izražati sebe, razumeti druge, sodelovati in graditi odnose. Ob tem pa ne rastejo le otroci, temveč tudi odrasli – starši, vzgojitelji in vsi strokovni delavci.

Prav zato je pomembno, da komunikaciji namenjamo čas, pozornost in spoštovanje. Le tako lahko skupaj ustvarjamo okolje, v katerem se bodo otroci dobro počutili, razvijali svoje potenciale ter gradili temelje za kakovostne odnose tudi v prihodnosti.

Avtorica prispevka:

Neža Kastelic

vzgojiteljica za zgodnjo obravnavo in svetovalno delo

Viri in literatura

Lepičnik Vodopivec, J., & Hmelak, M. (2021). Pedagoški vidiki komunikacije v vrtcu. Založba Univerze na Primorskem.

Jenšterle, L. (2013). Komunikacija med otrokom in odraslim v vrtcu. Didakta, 22(164), 9–11. <http://www.dlib.si>

Marić, B. (2016). Komunikacija pri timskem delu v vrtcu in šoli (Diplomska naloga). Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta. <https://repozitorij.uni-lj.si/Dokument.php?id=205280&lang=slv>

Marjanovič Umek, L. (2025). Kurikulum za vrtce: razvoj in učenje malčkov/otrok.

Poličnik, V., & Baznik Dvojmoč, P. (2025). Strokovni delavci kot zgled komunikacije. Zavod RS za šolstvo. Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje. https://www.zrss.si/wp-content/uploads/2025/12/03-Strokovni-delavci-kot-zgled-komunikacije_Policnik-Baznik-Dvojmoč.pdf

Povalej, M. (2021). Raziskovanje razvojnih mejnikov na področju komunikacije v heterogenih in homogenih skupinah (Diplomska naloga). Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta.

Strajnsak, A. (2017). Uspešna komunikacija med učitelji in starši. Diplomska naloga. Univerza na Primorskem, Pedagoška fakulteta. <https://repozitorij.upr.si/Dokument.php?id=15138&lang=slv>

Kurikulum za vrtce. (2025). Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje. https://www.gov.si/assets/ministrstva/MVI/Dokumenti/Sektor-za-predsolsko-vzgojo/Programi/Kurikulum-za-vrtce_1.-9.-2025.pdf

Vec, T. (2002). Dejavniki učinkovite komunikacije in komunikacijski zakoni. Socialna pedagogika, 6(1), 67–80. <https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-XF23BH7L/b6ba1b76-ba1b-4910-a0c5-496d831013be/PDF>

Dobra komunikacija – pot do uspeha. (b. d.). <http://portalosv.splet.arnes.si/files/2014/09/Komunikacija1.pdf>